

MRF 2022.102

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 27. april 2022, j.nr. 20/13207

Stadfæstet afslag på lovliggørende dispensation til opsætning af vildthejn omkring vinmark inden for strandbeskyttelseslinjen, da der ikke var tale om sædvanlig hegning, jf. naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 3, og da hegnet havde en meget kystnær placering og fremstod skæmmende i kystlandskabet. Dissens.

Kystdirektoratet meddelte i marts 2020 dispensation til etablering af en vinmark, inden for den udvidede del af strandbeskyttelseslinjen på E's ejendom beliggende i landzone på det østlige Lolland i Guldborgsund Kommune. Ejendommen havde et areal på ca. 2,8 ha og var i sin helhed beliggende inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje og delvist inden for den oprindelige 100 meter-strandbeskyttelseslinje. Dispensationen blev givet med henblik på erhvervsmæssig vinproduktion. E etablerede på denne baggrund vinmarken på den ansøgte placering, men oplevede efterfølgende gener i forbindelse med driften, fordi områdets vildt åd af planterne, så E til sidst opsatte et vildthejn omkring vinmarken med en højde på 160 cm. Hegnet var beliggende delvist inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje og delvist inden for den oprindelige strandbeskyttelseslinje og omfattede også et areal, hvortil der ikke var meddelt dispensation til tilplantning med vin. Selve indhegningen målte ca. 90 x 33 meter og var udført med træstolper for at fremstå naturligt i landskabet. Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling anmeldte i juni 2020 opstillingen af hegnet til Kystdirektoratet. E fik på baggrund af en aktindsigt kendskab til anmeldelsen og ansøgte herefter om lovliggørende dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65 b. Kystdirektoratet afslog i august 2020 det ansøgte, hvilket E påklagede, idet E bl.a. gjorde gældende, at vildthegnet måtte betegnes som sædvanlig hegning efter naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 3, og at det uden lovliggørende dispensation ikke var muligt at opnå en optimal vinproduktion, ligesom dispensationen var en forudsætning for, at den oprindelige dispensation til vinmarken kunne

gennemføres. Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterede indledningsvis, at E blev bekendt med anmeldelsen fra Danmarks Naturfredningsforening via en underretning om, at der var anmodet om aktindsigt i sagen vedrørende vinmarken, og at E herefter ansøgte Kystdirektoratet om lovliggørende dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til dyrehegnet. Nævnet fandt ikke, at der her ved var begået en sagsbehandlingsfejl, som kunne medføre afgørelsens ugyldighed, uanset at direktoratet ikke i overensstemmelse med Håndhævelsesvejledningen gjorde E bekendt med anmeldelsen og anmodede om E's bemærkninger hertil. Nævnet fandt, at det ansøgte vildthejn ikke var omfattet af undtagelsesbestemmelsen for sædvanlig hegning inden for strandbeskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 3, da sædvanlig hegning i naturbeskyttelseslovens forstand, omfatter lette trådhegn og lignende simple hegn. Det ansøgte var derfor omfattet af forbuddet imod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen og skulle vurderes efter den restriktive dispensationsadgang i naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1. Flertallet (5 mod 2) fandt ikke, at der var tale om et sådant særligt tilfælde, der kunne begrunde en dispensation, da der var tale om en meget kystnær placering, ligesom vildthegnet i omfang og størrelse fremstod højt og skæmmende i kystlandskabet, mens mindretallet fandt, at en dispensation kunne begrundes i det forhold, at hegnet var en nødvendighed for den erhvervsmæssige vinproduktion på ejendommen. Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæstede på denne baggrund Kystdirektoratets afslag.

Stadfæstelse af afslag på lovliggørende dispensation i sag om vildthevn omkring vinmark inden for strandbeskyttelseslinjen i Guldborgsund Kommune

20/13207

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, jf. § 65 b, stk. 1, jf. § 78, stk. 4.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Kystdirektoratets afgørelse af 31. august 2020 om afslag på lovliggørende dispensation til vildthevn omkring vinmark inden for strandbeskyttelseslinjen på matr. nr. [A1] Grænge By, Toreby, beliggende [A2], Hjelm, 4990 Sakskøbing i Guldborgsund Kommune.

Kystdirektoratet fastsætter en ny frist for påbuddets efterkommelse.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 4, har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 23. september 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ejendommens ejer, der er repræsenteret ved advokat.

Klager har navnlig anført, at

- vildthevn må betegnes som sædvanlig hegning efter naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 3,
- det ikke er muligt at opnå en optimal vinproduktion, hvis ikke der meddeles lovliggørende dispensation til vildthevnet, og
- Kystdirektoratets afgørelse er mangelfuld.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen og området

Ejendommen er beliggende i landzone på det østlige Lolland. Ejendommen har et areal på ca. 2,8 ha og er i sin helhed beliggende inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje og delvist inden for den oprindelige 100 m-strandbeskyttelseslinje.

Ejendommens bebyggelse består af et fritliggende enfamiliehus på 269 m² opført i 1996 samt et udhus på 30 m² opført i 1998, jf. BBR. Bygningerne er placeret centralt på ejendommen med havearealer og stedvis vegetation sydvest for bebyggelsen. Bebyggelsen adskilles fra kystsiden mod øst af et levende hegn af tætbevokset vegetation.

Langs ejendommens sydvestlige skel ligger en vinmark, som er etableret i 2020, hvorfra der dyrkes vin til erhvervsmæssig vinproduktion. Vinmarken er etableret på baggrund af en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Dispensationen er meddelt til etablering af vinmark i den udvidede del af strandbeskyttelseszonen. Den omhandlede hegning måler 90 m x 33 m, og er beliggende delvist inden for den udvidede strandbeskyttelseslinje, og delvist inden for den oprindelige strandbeskyttelseslinje. Hegningen omfatter således også et areal, hvortil der ikke er meddelt dispensation til tilplantning med vin.

De nordøstligste ca. 60 m af ejendommen er beliggende inden for Natura 2000-område nr. 173 Smålandsfarvandet nord for Lolland, Guldborg Sund, Bøtø Nor og Rødsand-Hyllekrog (habitatområde nr. H152 og fuglebeskyttelsesområde nr. F82, F83, F85 og F86) og er registreret som strandeng efter naturbeskyttelseslovens § 3.

2.2 Den påklagede afgørelse

Kystdirektoratet har den 31. august 2020 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, jf. § 65 b, stk. 1, meddelt afslag på lovliggørende dispensation til et vildtheqn omkring en vinmark inden for strandbeskyttelseslinjen.

Det fremgår af den påklagede afgørelse, at Kystdirektoratet den 23. marts 2020 har meddelt dispensation til etablering af en vinmark, inden for den udvidede del af strandbeskyttelseslinjen på klagers ejendom. Dispensationen er givet med henblik på erhvervsmæssig vinproduktion. Klager har som følge af dispensationen etableret vinmarken på den ansøgte placering. Efterfølgende har klager oplevet gener i forbindelse med driften, idet områdets vildt, herunder rådyr og harer, er begyndt at spise planterne. Som følge af generne har klager forsøgt at skræmme dyrene væk ved at opsætte skinnende genstande, men har efterfølgende været nød til at opsætte et vildtheqn omkring vinmarken med en højde på 160 cm.

Nærværende klagesag er indledt ved, at Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Guldborgsund, den 29. juni 2020 har anmeldt det opstillede dyrehegn til Kystdirektoratet. Klager har på baggrund af en aktindsigt fået kendskab til anmeldelsen, og har herefter ansøgt Kystdirektoratet om lovliggørende dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til dyrehegnet.

Klager har i ansøgningsmaterialet oplyst, at vildthegnet er afgørende for ejendommens erhvervsmæssige vinproduktion. Klager har hertil bemærket, at en fjernelse af hegnet vil resultere i, at planterne vil blive spist af vildtet. Klager har endvidere bemærket, at der opleves et generelt problem med vildt i området. Det fremgår desuden, at klager er villig til at reducere højden på hegnet, således at det fremstår mindre tydeligt i kystlandskabet.

Kystdirektoratet har i den påklagede afgørelse bemærket, at vinproduktionen på ejendommen må anses for at være erhvervsmæssig tilplantning, og at undtagelsen i naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 3, om sædvanlig hegning gælder for den jordbrugsmæssigt udnyttede del af ejendommen. Direktoratet har hertil bemærket, at der uden dispensation kan opsættes "sædvanlig hegning" omkring vinmarken. Direktoratet har herefter vurderet, at vildtheqn ikke kan karakteriseres som sædvanlig hegning i overensstemmelse med naturbeskyttelsesloven, hvorfor det opsatte hegn kræver dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Kystdirektoratet har videre vurderet, at der ikke ville være meddelt dispensation til det ansøgte vildtheqn, såfremt der var ansøgt om dispensation hertil forud for etableringen. Direktoratet har herved lagt vægt på, at hegningen vil være unødigt dominerende i kystlandskabet, idet vinmarken er meget lang i forhold til det tilplantede areals dybde.

Videre har Kystdirektoratet vurderet, at det forhold, at direktoratet tidligere har meddelt dispensation til etablering af vinmarken, ikke kan anses for at være en særlig begrundelse, der efterfølgende kan medføre en dispensation til hegningen, uanset at dette måtte være nødvendigt for bevarelsen af den etablerede

beplantning. Direktoratet har endvidere bemærket, at det ikke kan føre til et andet resultat, såfremt højden på det opsatte hegn reduceres.

Kystdirektoratet har videre bemærket, at der ikke ses at være andre forhold, som kan begrunde en lovliggende dispensation til det ansøgte. Direktoratet har desuden bemærket, at der i forbindelse med den påklagede afgørelse ikke er foretaget en vurdering af, hvorvidt det ansøgte vil medføre skade på Natura 2000-området eller i øvrigt medføre en beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter som fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

2.3 Klagens indhold

Klager har anført, at formålet med indhegningen af vinmarken er, at afhjælpe og forebygge ødelæggelse af vinplanterne. Klager har hertil oplyst, at klager forud for opsætningen af hegnet, har forsøgt at afhjælpe problemet med mindre indgribende metoder uden held. Klager har derfor opsat hegnet med en højde på 160 cm. Det fremgår dog af klagen, at klager er villig til at reducere højden på det ansøgte hegn ned til ca. 112 cm, såfremt dette kunne medføre en dispensation til bibeholdelse af hegnet.

Endvidere har klager anført, at vinmarken og hegnet er placeret bagerst på ejendommen, således at det er gemt bag ejendommens bygninger og tætbevokset vegetation, hvorfor vinmarken og hegningen ikke er synlig fra kysten. Klager har desuden oplyst, at selve indhegningen måler ca. 90 m x 33 m, og er udført med træstolper for at fremstå naturligt i landskabet.

Klager har videre anført, at Kystdirektoratet har lagt oplysninger indsendt af den lokale afdeling af Danmarks Naturfredningsforening til grund for afgørelsen. Klager har hertil bemærket, at Danmarks Naturfredningsforening fejlagtigt har oplyst over for direktoratet, at hegnet måler 100 m x 40 m, og at der er påsat reflektorer på hegningens sider, hvilket er oplysninger, som direktoratet ikke kan lægge til grund for afgørelsen.

Yderligere har klager anført, at et vildtheqn omkring vinmarken er en nødvendighed for, at vinproduktionen kan gennemføres. Det er efter klagers opfattelse ikke muligt at opretholde vinproduktionen, hvis planterne bliver spist. Klager har hertil bemærket, at det er almindeligt, at vinmarker i Danmark placeres kystnært, da en kystnær placering medfører den mest optimale produktion.

Det er endvidere klagers opfattelse, at en dispensation til hegningen er en forudsætning for, at den oprindelige dispensation til vinmarken kan gennemføres. Klager har oplyst, at der i området er et anerkendt problem med vildt, og henviser i den forbindelse til en udtalelse fra Københavns Universitet, hvoraf det fremgår, at vildtheqn anvendes som sædvanlig hegning i forbindelse med dyrkning af frugt og bær.

Klager har yderligere anført, at Kystdirektoratets afgørelse er mangelfuld, idet direktoratet har anvendt en forkert hjemmelshenvisning i den påklagede afgørelse.

Videre har klager bemærket, at det ikke er muligt at opsætte et almindeligt stødhegn som et alternativ til vildthegnet, da et sådant ikke ville kunne holde harer væk fra vinmarken. Klager påpeger endvidere, at naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 4, er indsat i loven for at tilgodese de erhverv, som blandt andet producerer vin på kystnære placeringer.

Klager har i supplerende bemærkninger af 15. juni 2021 anført, at der ikke er opstillet hegn inden for den oprindelige strandbeskyttelseslinje, men kun rundt om det areal, som Kystdirektoratet har meddelt dispensation til at beplante. Klager har videre anført, at vildthegnet er lavet af tyndt ståltråd med store masker i toppen, og mindre masker i bunden. De nederste masker er skjult af naturlig vegetation.

2.4 Kystdirektoratets bemærkninger til klagen

Kystdirektoratet har i bemærkninger af 18. november 2020 til klagen indledningsvis beklaget fejlen med hjemmelshenvisningen i afgørelsen, og henviser i den forbindelse til, at der retteligt skulle have stået naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 3. Direktoratet bemærker endvidere, at det fremgår tydeligt af

praksis, at vildthegegn ikke falder ind under definitionen af sædvanlig hegning i naturbeskyttelseslovens forstand, særligt på baggrund af hegnets højde.

2.5 Øvrige bemærkninger til klagen

Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Guldborgsund, har i bemærkninger af 25. april 2021 til klagen anført, at den ansøgte hegning ikke kan anses for at være et særligt tilfælde, idet hegnen er placeret i et fladt og åbent kystlandskab, hvor det fremstår meget synligt.

Videre har lokalafdelingen af Danmarks Naturfredningsforening anført, at hegningen ligger i umiddelbar nærhed af Sundruten, som er en del af et større naturprojekt. Danmarks Naturfredningsforening har hertil bemærket, at hegningen er tydelig fra denne rute, som i øvrigt skaber udsigt ud over Guldborgsund. Danmarks Naturfredningsforening er af den opfattelse, at en lovliggørende dispensation til det ansøgte vil kunne medføre en utilsigtet præcedensvirkning i lignende sager.

Videre har lokalafdelingen af Danmarks Naturfredningsforening anført, at det ikke er en forudsætning for dyrkning af vin, at dette skal ske inden for strandbeskyttelseslinjen, samt at det forhold, at hegning er nødvendig for vinproduktion, ikke kan begrunde en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Følgende medlemmer af Miljø- og Fødevareklagenævnet har deltaget i sagens behandling: formand Jette R. Uhrenholt, landsdommerne Eva Staal og Olaf Tingleff, og de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Lene Hansen, Kristian Pihl Lorentzen og Jens Vibjerg.

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets indledende bemærkninger

Det fremgår af sagens oplysninger, at klager bliver bekendt med anmeldelsen fra Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Guldborgsund, via en underretning om, at der var anmodet om aktindsigt i sagen vedrørende vinmarken.

Klager har herefter ansøgt Kystdirektoratet om lovliggørende dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til dyrehegnet.

På den baggrund finder Miljø- og Fødevareklagenævnet, at der ikke er begået en sagsbehandlingsfejl, som kan medføre afgørelsens ugyldighed, uanset at Kystdirektoratet ikke i overensstemmelse med Håndhævelsesvejledningen gjorde klager bekendt med anmeldelsen og anmodede om klagers bemærkninger hertil.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at foretage ændring i tilstanden af arealer inden for strandbeskyttelseslinjen, herunder foretage bebyggelse, udstykning, matrikulering og arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Formålet med bestemmelsen er at sikre en friholdelse af strandene og de umiddelbart bagvedliggende kystområder mod indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse.

Efter § 15 a, stk. 1, nr. 3, gælder forbuddet i stk. 1 ikke for sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme. Undtagelsen i den nuværende form blev en del af naturbeskyttelsesloven ved lov nr. 9 af 3. januar 1992. Det følger af bemærkningerne til lovforslaget, at lette trådhegn mv. betragtes som sædvanlige hegn.[4]

I henhold til "Vejledning om 300 m strandbeskyttelses- og klitfredningszone" skal der ved "sædvanlig hegning" forstås lette trådhegn og lignende.[5] Ved vurderingen af, om et hegn kan anses for at være sædvanligt, kan indgå hegnets størrelse, samt en vurdering af om hegnet ved sin højde eller sit udseende ændrer væsentligt på landskabsbilledet. Det fremgår endvidere af vejledningen, at hjortehegn ikke er omfattet af undtagelsen om sædvanlig hegning. Endvidere bemærkes det, at "Sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme omfatter ikke hegn omkring hjortefarme (hjortehegn) eller lignende hegn, som ved deres højde og konstruktion i øvrigt adskiller sig fra de normalt forekommende landbrugshegn." [6]

Efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, kan der kun i særlige tilfælde meddeles dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Der kan derfor kun dispenseres, hvis særlige forhold taler for det, herunder hvis der er tale om et nødvendigt formål, som bør gå forud for den generelle beskyttelsesinteresse, og der ikke ved en dispensation skabes præcedensvirkning i strid med det generelle formål med reglerne. Bestemmelsen administreres i praksis meget restriktivt.

Et enigt Miljø- og Fødevarerklagenævn finder, at det ansøgte vildthegegn ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen for sædvanlig hegning inden for strandbeskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 15 a, stk. 1, nr. 3. Nævnet har herved lægt vægt på, at sædvanlig hegning i naturbeskyttelseslovens forstand, omfatter lette trådhegn og lignende simple hegn.

Det ansøgte er derfor omfattet af forbuddet imod tilstandsændringer inden for strandbeskyttelseslinjen, og skal derfor vurderes efter den restriktive dispensationsadgang i naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1.

Ved vurderingen af, om et allerede etableret forhold kan lovliggøres, skal Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurdere, hvorvidt der ville være dispenseret hertil, såfremt der var ansøgt herom på forhånd, eller om der i øvrigt er forhold, som kan begrunde en efterfølgende dispensation.

Et flertal i Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at der ikke er tale om et sådant særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Flertallet har ved vurderingen lagt vægt på, at der er tale om en meget kystnær placering, samt at vildtheget i omfang og størrelse fremstår højt og skæmmende i kystlandskabet. Flertallet har endvidere lagt vægt på, at en dispensation til det ansøgte vil kunne medføre en utilsigtet præcedensvirkning i lignende sager.

Mindretallet (Kristian Pihl Lorentzen og Jens Vibjerg) finder, at der er tale om et sådant særligt tilfælde, der kan begrunde en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Mindretallet har ved vurderingen lagt vægt på, at det ansøgte vildthegegn er en nødvendighed for den erhvervsmæssige vinproduktion på ejendommen.

3.3 Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæster Kystdirektoratets afgørelse af 31. august 2020 om afslag på lovliggørende dispensation til vildthegegn omkring vinmark inden for strandbeskyttelseslinjen på matr. nr. [A1] Grænge By, Toreby, beliggende [A2], Hjelm, 4990 Sakskøbing i Guldborgsund Kommune.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1986 af 27. oktober 2021 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevarerklagenævnet mv.

[4] L 70/1991 (FT 1991-92, Tillæg A 1453).

[5]

<https://naturstyrelsen.dk/media/nst/attachments/81194/vejledningom300mstrandbeskyttelsesogklitfredningsz.pdf>
(<https://naturstyrelsen.dk/media/nst/attachments/81194/vejledningom300mstrandbeskyttelsesogklitfredningsz.pdf>)

[6] Se vejledningens afsnit 4.2.4.

Sag:

20/13207

Dato:

27. april 2022.

Emner:

NBL - beskyttelses...

Highlight:

 Vis/skjul highlight

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>) • Nævnenes Hus •
Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk (<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)
Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.dgst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>).